

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут економічний

Кафедра економічної кібернетики

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВК. Емоційний інтелект в економіці**

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Освітня програма Економіка

Спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)

Галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

Затверджено на засіданні кафедри
економічної кібернетики
Протокол № 1 від “26” серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Емоційний інтелект в економіці
Викладач (-і)	д.е.н., проф. Дмитришин Л.І.
Контактний телефон викладача	+38(097)3408514
Е-mail викладача	lesia.dmytryshyn@cnu.edu.ua
Формат Дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного Навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Світ змінюється з неймовірною швидкістю. Колись для успіху потрібно було володіти просто так званою «підприємницькою жилкою» – просто вміти здійснювати операції купівлі-продажу. Потім прийшов час інтелектуалів – все більше стало ІТ фахівців, які заробляли завдяки виключно інтелектуальним здібностям.</p> <p>Сьогодні – новий час, час, коли для успіху потрібно також володіти емоційним інтелектом, вміти швидко перетворювати емоції, змінювати стратегії поведінки та відносини в бізнесі, знаходити спільну мову і підходи до абсолютно різних людей, об'єднувати інших заради спільної мети. За все це відповідає емоційний інтелект. Ті, хто вловив цей тренд, зможуть бути успішними.</p> <p>Тому емоційний інтелект сьогодні – це насамперед усвідомлена необхідність, це запорука успіху сучасної людини, яка криється у внутрішньому стані, емоційному імунитеті. Це, своєю чергою, є важливим показником фізичного здоров'я.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета курсу: розкрити зміст поняття емоційний інтелект, основні тенденції вивчення та операціоналізації цього феномену, важливість розвитку емоційного інтелекту як комплексу здібностей, характеристик та специфічних компетентностей, необхідних для оптимального функціонування людини як керівника-управлінця, працівника-підлеглого, підприємця, а також суб'єкта суспільного життя.</p> <p>Задачі:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ознайомити здобувачів зі станом дослідження проблеми емоційного інтелекту як у вітчизняній, так і в зарубіжній науці; – ознайомити здобувачів з історією формуванням поняття «емоційний інтелект», з різними підходами до його концептуалізації; – визначити місце емоційного інтелекту у бізнесі, управлінні та суспільному житті; – забезпечити усвідомлення студентами зовнішніх та внутрішніх компонентів емоційного інтелекту й особливостей їх виявлення як динамічної системи; – з'ясувати критерій визначення ієрархічної структури рівнів сформованості емоційного інтелекту; – сформулювати у здобувачів уявлення про роль емоційного інтелекту як вирішального фактора успішності самореалізації особистості. <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – найбільш важливі етапи, факти та персоналії в історії розвитку теорії емоційного інтелекту; – стан розробки підходів до концептуалізації феномену емоційного інтелекту і його вимірювання; – закони емоцій, внутрішні та зовнішні компоненти емоційного інтелекту й особливості їх виявлення як динамічної єдності; – ієрархічну структуру рівнів сформованості емоційного інтелекту, витоки його стресозахисного та адаптаційного потенціалу. 	

вміти:

- об'єктивно оцінювати погляди різних авторів на розуміння закономірностей функціонування емоційної сфери людини;
- застосовувати отримані знання для цілеспрямованого формування власного емоційного інтелекту;
- застосовувати набуті знання для оцінки рівнів сформованості емоційного інтелекту інших суб'єктів;
- усвідомлювати переваги і недоліки існуючих підходів до формування емоційного інтелекту методами соціально-психологічного навчання;
- адаптувати методики формування емоційного інтелекту в сферу бізнесу та управління.

4. Програмні компетентності та результати навчання**Компетентності:**

КК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері економіки, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Фахові компетентності:

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей.

СК03. Здатність використовувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень у сфері економіки, методи комп'ютерного моделювання, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та науково-педагогічній діяльності.

Результати навчання:

РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.

РН03. Розробляти та досліджувати фундаментальні та прикладні моделі соціально-економічних процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у економіці та дотичних міждисциплінарних напрямках.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни – 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	10
практичні	20
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
I	С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)	Другий	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема, план	Кількість годин		
	лекція	практичне заняття	самостійна робота
Тема 1. Емоційний інтелект як предмет наукових досліджень. Розвиток уявлень про емоційний інтелект. Загальне визначення поняття “емоційний інтелект”.	1	2	6
Тема 2. Концептуалізація емоційного інтелекту в наукових працях. Підходи до концептуалізації EI. Різниця між IQ (intelligence quotient) і EI.	1	2	6
Тема 3. Природа емоційного інтелекту. Модель здібностей Дж. Майєра і П. Саловея. Модель компетентностей Д. Гоулмана.	1	2	6
Тема 4. Природа емоційного інтелекту: продовження. Змішана модель Р. Бар-Она. Емоційний інтелект у діяльності бізнес-лідера.	1	2	6
Тема 5. Емоційний інтелект на практиці. Частина 1. Діагностика емоційного інтелекту бізнес-лідера Причини необхідності діагностики емоційного інтелекту лідера. Існуючі методики дослідження емоційного інтелекту лідера. Дослідження емоційного інтелекту за допомогою методики peer assessment.	1	2	7
Тема 6. Емоційний інтелект на практиці. Частина 2. Діагностика емоційного інтелекту колективу. Роль EI у сфері робочих взаємин. Як рівень EI співробітників впливає на бізнес-процеси: статистика. Методики діагностики EI працівників.	1	2	7
Тема 7. Емоційна грамотність. Загальне визначення поняття «емоційна грамотність». Тренінг з емоційної грамотності.	2	4	8
Тема 8. Емоційне вигорання. Поняття емоційного вигорання (виснаження). Практики усунення емоційного вигорання керівника. Практики усунення емоційного вигорання працівника.	1	2	7
Тема 9. Як керувати емоціями на самоізоляції. Характеристика емоційних станів на самоізоляції. Методи коригування емоційних станів на самоізоляції.	1	2	7
Разом	10	20	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання знань здобувачів освіти з навчальної дисципліни включає поточний та семестровий контроль знань. Поточний контроль здійснюється під час проведення аудиторних занять і має на меті перевірку знань здобувачів з окремих тем навчальної дисципліни та рівня їх підготовленості (усні відповіді, доповіді, дискусії, розв’язування практичних ситуацій (задач), тестування, контрольні роботи).		

	<p>Оцінки отримані здобувачами, виставляються в електронні академічні журнали в 100 бальній шкалі.</p> <p>Накопичення балів студентом під час вивчення дисципліни проводиться у такому співвідношенні:</p> <ul style="list-style-type: none"> – поточне оцінювання – 80 балів; – самостійна робота – 20 балів. <p>Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка (у стобальній шкалі) з навчальної дисципліни визначається наростаючим підсумком як сума оцінок за поточне оцінювання та самостійну роботу відповідно до їх розподілу у електронному журналі.</p> <p>Підсумкова залікова оцінка виставляється на останньому практичному занятті.</p> <p>Результати оцінювання заносяться до електронних екзаменаційних відомостей та індивідуальних планів навчання здобувачів освіти.</p> <p>Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з усіх видів навчальної роботи здійснюється за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ECTS за схемою:</p> <p>Зараховано – «відмінно» (90-100 балів) – (А – за шкалою ECTS)– здобувач демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами;</p> <p>Зараховано – «добре» (70-89 балів) (за шкалою ECTS: 80-89 – В; 70-79 – С) – здобувач демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності у розв’язках;</p> <p>Зараховано – «задовільно» 50-69 балів (за шкалою ECTS: 60-69 – D; 50-59 – E) – здобувач володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв’язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв’язки;</p> <p>Незараховано (менше 50 балів) (за шкалою ECTS: 26-49 – FX; 1-25 – F) – здобувач не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.</p> <p>Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем.</p> <p>Також за рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали (див. «Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», URL: https://surl.li/wmmuhb; «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» URL: https://surl.li/dxovqb)</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Здобувач виконує контрольні роботи головна мета яких – перевірка ступеня засвоєння здобувачами теоретичних положень курсу. У разі відсутності здобувача при написанні контрольної роботи йому надається можливість виконати цей вид роботи в межах індивідуально-консультативної роботи з викладачем або в межах визначеного викладачем відповідного практичного заняття.</p>

Практичні заняття	Практичні заняття проводяться з метою формування у здобувачів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і практичні навички з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань здобувачів.
Самостійна робота	Загальний обсяг годин самостійної роботи здобувача, що відводиться на вивчення дисципліни «Емоційний інтелект в економіці» складає 60 год. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений для засвоєння здобувачем вищої освіти у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять. Оцінювання самостійної роботи проводиться за окремим розкладом під час тижнів контролю за самостійною роботою. Оцінки, отримані здобувачами вищої освіти вносяться до журналу занять навчальної групи та враховуються при визначенні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни.
Умови допуску до підсумкового контролю	Максимальну оцінку 100 балів здобувач може отримати протягом семестру за всі види контролю в межах практичних занять та за самостійну роботу.
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік.

7. Політика курсу

Письмові роботи: здобувач повинен самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання, а для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей.

Здобувачам вищої освіти, які не отримали оцінку за підсумковий семестровий контроль, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіка ліквідації академзаборгованості за встановленими в університеті правилами.

Очікується, що здобувачі будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається «Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (URL: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>). Списування під час виконання завдань заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише для виконання он-лайн тестування. Для обчислень можна використовувати калькулятор.

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях.

У здобувачів є можливість отримати додаткові бали пройшовши онлайн курси на навчальних платформах Prometheus, Coursera тощо. Слід враховувати, що приймаються сертифікати, які розширюють чи поглиблюють знання з дисципліни. Попередньо здобувач повинен погодити коректність обраного курсу (написавши лист на електронну адресу: lesia.dmytryshyn@cnu.edu.ua).

Результати неформальної освіти визнаються згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (URL: <https://surl.li/xpiocw>).

При використанні технологій штучного інтелекту здобувачі повинні дотримуватись «Рекомендацій щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти» (URL: <https://surl.li/zntjtk>).

8. Рекомендована література та інші джерела

1. Bar-On R. Emotional Quotient Inventory (EQ-i): Technical Manual. Toronto: MultiHealth Systems. 1997. P. 232.
2. Dmytryshyn L., Romanchukevych M. Labor market in Ukraine: current situation and development prospects. *The Problems of Economy*. 2022. № 2. P. 39-46. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2022-2-39-46> Index Copernicus
3. Exploring the validity of the Mayer-Salovey-Caruso Emotional Intelligence Test (MSCEIT) with established emotions measures. Roberts R.D. [et al.]. *Emotion*. 2006. N 6. P. 663–669.
4. Goleman D. Emotional intelligence. New York: Bantam books. 1995.
5. Mayer J. D., Salovey P., Caruso D. R. Emotion intelligence: theory, findings, and implication. *Psychological inquiry*. 2004. Vol. 15. N 3. P. 197–215.
6. Mayer J.D., Caruso D.R., Salovey P. Emotional Intelligence meets traditional standards for an intelligence. 1990. V. 27. P. 267–298.
7. Measuring emotional intelligence with the MSCEIT V 2.0. Mayer J.D. [et al.]. *Emotion*. 2003. N 3. P. 97–105.
8. Thronrdike R. Stanford - binet Intelligence Scale: 4th edition (Technical Manual). Chicago: Riverside. 1986. P. 34.
9. Байсар Л.І. Множинність виявлення інтелекту. Дніпропетровськ: ДНУ. 2010. 96 с.
10. Берн Е. Ігри в які грають люди. Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля». 2016. 256 с.
11. Гоулман Д. Емоційний інтелект у бізнесі. Вид-во Vivat, 2021. – 528 с.
12. Дмитришин Л.І., Кондрацька А.С. Вплив неформальної освіти на розвиток ефективної економіки в Україні. *Бізнес Інформ*. 2022. №5. С. 57–61. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-5-57-61> Index Copernicus
13. Екман П. Теорія брехні. КМ-БУКС. 2012. 320 с.
14. Лящ О.П. Емоційний інтелект як предмет психологічних досліджень. *Проблеми сучасної психології*. 2013. Випуск 22. С. 324-335.
15. Носенко Е. Л. Емоційний інтелект; концептуалізація феномену, основні функції. К.: Вища школа. 2003. 127 с.
16. Робсон Д. Життя без емоцій. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/vert_fut/2015/08/150826_vert_fut_live_without_emotions_vp
17. Федорова Ю. Емоційний інтелект у бізнесі: інструменти та методи розвитку. Адаптивне управління: теорія і практика. Серія «Економіка». 2019. Вип. 6 (12).

Викладач

Леся ДМИТРИШИН